

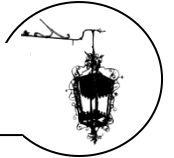
Dienst op zondag, 23 oktober 2016

ds. Paul F. Thimm

2016.22

Doopsgezinde Gemeente
Arnhem

Gaan voor vrede en vertrouwen
in Gods licht



Zingen: 207: De trouw en goedheid van de Heer Gebed

Bijbellezing: Jesaja 2:1 t/m 5 Zingen: 447: Het zal zijn in het laatste der tijden

Bijbellezing: Matteüs 13:24-20 Zingen: 765: Gij hebt met uw brede gebaren

Preek

Lieve gemeente!

I.

In de laatste zomervakantie waren wij, mijn Akke-Clara en ik met de kinderen en aanhang in Frankrijk, in Normandië. We hebben genoten van de mooie kuststreek, met grillige krijtrotsen en met mooie stranden. Frankrijk is een mooi land.

Eenmaal thuis hoorden en zagen we nieuws over het boerkini-verbod aan de Franse stranden. Een boerkini is een lichaambedekkend badpak dat sommige moslimvrouwen dragen. Veel Franse burgemeesters vinden dat dat niet kan: boerkini's aan Franse stranden. De argumenten gaan van "dit is islamitisch en past daarom niet bij onze cultuur" tot "dit is een discriminatie van vrouwen - anders dan mannen - verleidelijk zijn met blote armen en benen."

Anderen vinden, dat een vrouw zelf mag bepalen wat zij wil dragen aan het strand. De Franse premier Manuel Valls begrijpt de argumenten van de strenge burgemeesters goed. Toch is hij tegen een boerkini-verbod.

Een moslima zelf werd geïnterviewd op televisie, zij droeg een boerkini. Ze verwoordde dat ze zich heerlijk vrij voelde, want zo kon ze onbeschoemd gaan zwemmen.

Spelen hier niet allerlei gevoelens een rol? Zou het niet zo zijn dat de burgemeesters bang zijn: de boerkini's maken zichtbaar dat deze moslimvrouwen er zijn en mee tellen in de maatschappij. Of zijn die burgemeesters bang voor provocatie en irritaties?

Veel burgers zijn, vooral door de aanslagen, bang geworden voor moslims. Heeft dit niet ook te maken met de blinde vlekken van mensen? Wie zich verdiept in de achterliggende motieven en praat met de moslima's zelf ziet ook de andere kant. Niet iets om bang voor te zijn. Trouwens onze oma's droegen toch ook lange badpakken en hoofddoeken?

Een andere reporter maakte er een paar weken geleden een televisiereportage over mensen aan een strand in Israël. Ook daar bikini-dragers en blote zonzonabidders naast boerkini-draagsters; 1 op de 5 mensen daar was moslim. – Daar had niemand bezwaren tegen. Het is daar helemaal geen probleem dat boerkini's en bikini's zwemmen en van het strand genieten.

De ene groep voelt zich bedreigd door de andere groep. Het hangt er van af, wat voor een achtergrond je hebt, waar en hoe je bent opgegroeid, aan wie je een gloeiende hekel hebt, wie je gaat haten, op wie je je gaat wreken. – Hoe komen we er uit – uit die vicieuze cirkel?

Ik moet aan de profeet **Jesaja** en aan **Jezus** denken. Wat hebben zij te zeggen over vicieuze cirkels en blinde vlekken? Hoe denken zij over vergelding? Hoe gaan zij zelf om met het kwaad en met hun vijanden?

Toen ik de woorden uit de bijbellezingen van vandaag las en daarover nadacht, werd ik verrast en geraakt door hen: Jesaja en Jezus laten zich niet meeslepen door hun emoties en onderbuikgevoelens. Zij houden hun **hoofd koel** en hun **harten warm**.

Misschien is het juist daarom goed dat we ons laten leiden door wat Jesaja en Jezus zeggen - door hun boodschap, door hun beelden. Want zij willen zich niet laten bepalen door de vicieuze cirkel van angst, haat en geweld. Zij zetten zich in om het doemdenken te doorbreken, onze blinde vlekken te herkennen. Zij deden dat bij hun tijdgenoten toen en ik denk dat ze ook nu nog inspireren.

II.

Jesaja, de oude profeet, heeft een visioen van hoop, een toekomstbeeld. Hij zegt: de volkeren zullen samenlopen...op de Heilige Berg, op de Sion waar de tempel staat. Zij zullen niet alleen even naar Jeruzalem komen kijken - zoals toeristen dat doen. Maar ze zullen open zijn om daar te leren en zich te heroriënteren...en elkaar ontmoeten en God.

Wat Jesaja beschrijft, is moedig - haast brutaal. Want de profeet spreekt in een tijd, waarin precies het tegendeel gebeurt. Zijn tijd is de tijd van strijd, van harde confrontatie. Er vloeit veel bloed. Assyrië, is een groot keizerrijk, de supermacht in zijn tijd. De Assyriërs staan op het punt om de wereld te veroveren en te onderwerpen. Ze zijn juist bezig met geweld en oorlog hun invloed uit te breiden, als Jesaja met zijn grootse visioen van de vreedzame Jeruzalemtocht van de volkeren beschrijft.

Hoe bestaat het, dat een klein volk zich tegen die onderwerping durft te verzetten en vast te houden aan zijn godsgeloof in één God, aan zijn tempel in Jeruzalem. Niets wijst erop dat Assyrië ontzag heeft voor de tempel in Jeruzalem. Niets wijst erop dat de volken hun wapens zullen neerleggen om naar de stad van vrede te trekken.

En toch laat de profeet zich niet van de wijs brengen en roept onverstoort, dat de volken zich ooit zullen oriënteren op het huis van God en zijn tora, zijn leefregels. En daaruit zal dan harmonie en vrede groeien.

Komt het omdat tot hen doordringt, dat geweld en oorlog slecht en dom is? - Zou dat de reden kunnen worden, waarom hele volkeren volgens Jesaja zich ontwapenen en ophouden om oorlog te leren en te voeren? - Nee, was het maar zo. We zien het in onze dagen, dat het in Syrië maar moeilijk is voor de betrokken oorlogspartijen om verstandig te zijn en te stoppen met het vreselijke bombarderen en schieten.

Maar wat is het dan, wat de vrede een kans geeft volgens Jesaja?

Jesaja zegt: *'Hij zal rechtspreken tussen de volken...'*(V.4). Want zonder gerechtigheid komt er geen vrede. Door Gods toedoen zal de gerechtigheid een kans krijgen. Mensen zullen beseffen, dat onrecht oneerlijk is en een leven in harmonie met elkaar zal komen, zodra elk volk, elke minderheid en elke mens tot zijn recht komt.

Waar mensen tot die barmhartige en rechtvaardige God komen, zal dat gevolgen hebben, ontwapende rustgevendende gevolgen: zwaarden tot ploegijzers en speren tot snoeimessen. - En: ze zullen de oorlog niet meer leren.

Vanzelfsprekend is dat niet zolang landen met geweld en bloedvergieten vrijheid en democratie willen afdwingen en zolang fanatieke meedogenloos en lukraak anderen - heel vaak ook moslims vermoorden uit naam van God.

Nee, geloof kan dit niet lijdzaam en passief accepteren en goedkeuren. Geloof in God duldt niet alles. Mensen die in God geloven, protesteren tegen dictaturen en tegen schending van mensenrechten- niet met tegengeweld, maar met een moedige gelatenheid en in woorden en andere daden.

Maar welke mogelijkheden hebben we om vrede te stichten?

Ik geloof dat er **zonder gerechtigheid** alleen woede en frustratie, maar geen vrede. Dat dit zo is kunnen we bij elk conflict op deze wereld zien.

Het begin in de zandbak van de speeltuin. Als bijvoorbeeld Hansje en Grietje ruzie krijgen om een schep, dan heb ik als bezorgde moeder of vader verschillende mogelijkheden.

1^e mogelijkheid: ik kan erbij gaan staan en kijken en afwachten. Het zal een keer vanzelf ophouden. Als de ruzie opgehouden is, dan kan ik de schrammen en bulten verzorgen en de tranen drogen. In de politiek noem je dit principe 'niet-inmenging in binnenlandse aangelegenheden' met daarna humanitaire hulp aan de slachtoffers.

2^e mogelijkheid: ik kan de schep afpakken en aan een van beiden geven en dan mijn beslissing doordrukken. Dan is er wel rust, maar geen vrede. De strijd is alleen even onderbroken en hij begint bij de volgende gelegenheid opnieuw.

In de politieke wereld is dat een heel gebruikelijke methode: een winnaar en verliezer aanwijzen Twee wereldoorlogen hebben ons laten zien, dat dit geen goede, duurzame oplossing is.

3^e mogelijkheid: ik kan het onderwerp van ruzie - in dit geval de schep - doen verdwijnen. Dan is er rechtvaardigheid en een tandenknarsende vrede - omdat beiden hetzelfde gemis voelen en even ontevreden zijn.

In de wereld wordt vaak geroepen naar een sterke supermacht, politiemacht die ingrijpt en aanpakt. Maar op den duur is ook deze methode niet bevredigend.

4^e mogelijkheid: ik probeer te bemiddelen tussen de partijen. Soms betekent het dat er duidelijke, eerlijke afspraken moeten komen: ieder krijgt zijn beurt. Of desnoods moet er een tweede schep komen.

Dat kan in de wereld alleen als wij in het noorden, in de G8 van de wereldbol inleveren, zodat **fair gedeeld** kan worden en een ieder krijgt wat die echt nodig heeft.

'Vrede is de vrucht van de gerechtigheid'. Anders gaat het niet in de speeltuin en anders gaat het niet in de persoonlijke conflicten of in de grote conflicten op aarde.

III.

Maar problemen laten zich niet altijd zo eenvoudig oplossen. Geduld en godsvertrouwen zijn heel wezenlijk. Maar er zijn genoeg problemen die nauwelijks op te lossen

zijn. Wat doe je als mensen niet voor rede vatbaar zijn maar elkaar wel naar het leven staan - IS, El Qaida, Turkije, Syrië, Oekraïne, de EU?
Moet je dan op een gegeven moment toch met geweld ingrijpen?

Ook Jezus heeft een beeld dat hem voor ogen staat – zoals Jesaja. Jezus' beeld is misschien niet zo rooskleurig en positief. Toch straalt ook Jezus' gelijkenis iets uit van wijsheid en gelatenheid, van diep godsvertrouwen.

Jezus komt met het beeld van een **akker vol goed zaad, tarwe.... en met onkruid** – niet zomaar onkruid, maar giftig en gemeen onkruid. En vaak kun je goed en kwaad maar moeilijk onderscheiden. Zo ontstaat er een vreemde, storende mix op die akker!

We kunnen ons heel goed voorstellen, dat de discipelen Jezus gevraagd hebben: wat moet dat betekenen? Wat wil je daarmee zeggen? En wie doet er nou zo iets gemeens - stiekem en ongemerkt bij nacht en nevel giftig onkruidzaad tussen het graanzaad zaaien?

'De vijand', antwoordt Jezus heel bondig. Jezus weet al te goed hoe het kwaad vaak ongemerkt begint, vaak ongemerkt. En als je het merkt dan is het vaak te laat. Hoe kun je dan nog onkruid uitroeien zonder dat je de goede onschuldige planten beschadigd?

Ik kan het niet helpen maar ik moet onwillekeurig denken aan de terroristen en hun bestrijders in onze dagen.

Fanatieke moslims beramen aanslagen en sleuren onschuldige burgers mee de dood in. Ze treffen blanken en zwarten, christenen, joden en moslims – niet de machtigen, maar vaak gewone burgers. En ze zijn ook vaak moeilijk te vinden.

Andersom raken soldaten die bijvoorbeeld in Syrië of waar dan ook erop uit gestuurd worden om voor recht en vrijheid te zorgen ook veel gewone onschuldige burgers dodelijk. Er vallen heel veel slachtoffers in de oorlog tegen het terrorisme - een onderscheid tussen schuldig en onschuldig is daar niet te maken.

Jezus heeft niet ons torenhoge probleem van het terrorisme voor ogen gehad, toen hij zijn gelijkenis vertelde over goed en kwaad – tarwe en onkruid dwars door elkaar heen. Misschien dacht Jezus daarbij aan de spanning tussen zijn kwetsbare arme volgelingen en allen die hen bedreigden: de inheemse autoriteiten en de machthebbers uit Rome.

Maar wie of wat dat duivelse kwaad ook zij, Jezus waarschuwt zijn volgelingen toen en nu: "Trap niet in die verleidelijke val! Grijp alsjeblieft niet naar dezelfde meedogenloze, onmenselijke middelen als je tegenstanders."

Zusters en broeders, ik geloof niet, dat Jezus tot nietsdoen en toekijken aanspoort. Nee, Jezus maant veelmeer tot voorzichtigheid en terughoudendheid en tot vertrouwen in God.

Menno Simons (1496-1561), de eerste Nederlandse hervormer en leider van de **vreedzame** dopers, schrijft in 1539 ergens in zijn 'Fundamentboek' de moedige en krachtige woorden:

‘Onze wapens zijn geen wapens waarmee men steden en landen verwoest, muren en poorten breekt, en dat menselijk bloed als water vergiet, maar het zijn wapens waarmee men dat geestelijke rijk van de Duivel verstoort (.....) Onze burcht is Christus, onze tegenweer geduld, ons zwaard is Gods Woord, en onze overwinning is het vrijmoedig, vast en ongeveinsde geloof aan Christus Jezus.

IJzer, metaal, spiesen en zwaarden laten wij over aan degenen, die helaas mensen- en varkensbloed bijna van gelijke waarde achten. Wie verstandig is, die oordeele wat ik bedoel.’ (Uit: Menno Simons, Opera Omnia (= Complete Werken) 1681 en nagedrukt in 1989, p. 55a) – aldus Menno Simons.

IV.

Beiden - Jesaja en Jezus – roepen op tot **geduld en vertrouwen** in God. Het is alsof ze ook ons willen toeroepen, en ook de burgemeesters aan de Franse stranden. de oorlogspartijen in Syrië en in al onze ruzies binnen en buiten onze zandbakken:

‘Laat je niet bepalen door angst en door een overdreven verlangen naar veiligheid. Laat je niet verlammen door het kwaad om je heen en in jezelf. Angst is geen goede raadgever, maar voorzichtigheid wel.

Absolute veiligheid voor het kwaad bestaat niet op deze aarde - niet met verzekeringen, niet met veiligheidsmaatregelen (meer blauw op straat), niet met verscherpte controles en meer soldaten en meer wapens. Laten we onze blinddoek - die hier en in veel andere situaties ‘angst’ heet - afdoen.

Laten we ons houvast zoeken in de houding van Jesaja - in zijn visioen, dat ook het onze mag zijn - , hij roept het kort en bondig uit: *‘Kom mee, laten wij leven in het licht van de Heer’.* Amen.

Muziek Open ruimte en Mededelingen

Gebed en Onze Vader Collecten

Zingen: 993: Samen op de aarde Zegen